

Brošura projekta GenCAD

Ozadje in cilji

Cilj projekta GenCAD je izboljšanje znanja in ozaveščenosti o razlikah med spoloma pri preprečevanju kroničnih bolezni. Kot primer za prikaz razlik med ženskami in moškimi je bila uporabljena koronarna arterijska bolezen (CAD). Natančneje je projekt namenjen naslednjemu:

- Izboljšanju znanja: (v datoteki pdf najdete I pred imenom) v okviru projekta GenCAD smo zbrali obstoječe znanje o razlikah med spoloma pri koronarni arterijski bolezni in analizirali, v kolikšni meri je vidik spola upoštevan v podatkovnih zbirkah in politikah.
- Izboljšanju ozaveščenosti: v okviru projekta GenCAD smo izvedli raziskavo o ozaveščenosti zdravstvenega osebja in splošne populacije. To znanje smo nato uporabili za razvoj informativnih listov o razlikah med spoloma pri koronarni arterijski bolezni. To smo storili z namenom izboljšanja znanja in ozaveščenosti v Evropi.
- Širjenje informacij: dejstva in informativne liste projekta GenCAD smo predstavili na dveh konferencah in prek interneta, pa tudi z drugimi načini informiranja. Želeli smo zapolniti vrzel med obstoječimi dognanji o razliki med spoloma in dejansko uporabo teh dognanj s strani zdravnikov, oblikovalcev politik in splošne javnosti na področju koronarne arterijske bolezni.

Metodologija

V okviru projekta GenCAD je bil razvit metodološki pristop za izboljšanje znanja in ozaveščenosti na področju s spoloma povezanih kroničnih bolezni v državah članicah EU. Ta pristop bi se lahko uporabil kot predloga tudi za druge kronične bolezni.

V projektu smo s pomočjo najsodobnejše pregledne raziskave najprej zbrali obstoječe znanje o razlikah med spoloma pri koronarni arterijski bolezni. Uporabili smo vire, ki so bili objavljeni v zadnjih 15 letih po vsem svetu. Ti viri obravnavajo preprečevanje bolezni in spodbujanje zdravja, epidemiologijo, mehanizme bolezni, klinične simptome in diagnostiko ter upravljanje in izide zdravljenja. Koronarna arterijska bolezen je bila podlaga kot primer za druge kronične bolezni.

Opravili smo analizo obstoječih evropskih podatkovnih zbirk, saj smo želeli preizkusiti, v kolikšni meri so registri EU uporabni za analiziranje razlik med spoloma pri koronarni arterijski bolezni. Analizirali smo javne podatkovne zbirke držav članic EU, in sicer glede obolevnosti in smrtnosti pri koronarni arterijski bolezni, podatke pa smo nato povezali z znanimi dejavniki tveganja in socialno-ekonomskimi parametri ter jih preverili tudi glede tega, koliko upoštevajo razlike med spoloma.

Da bi ugotovili, v kolikšni meri zdravstvene politike v Evropski uniji upoštevajo razlike med spoloma, smo v okviru projekta GenCAD preverili trenutno politično klimo obstoječih politik glede spola in koronarne arterijske bolezni. To smo storili tako, da smo stopili v stik z zdravstvenimi ministrstvi, nacionalnimi medicinskimi in javnimi zdravstvenimi zavodi, agencijami za financiranje, aktivnimi raziskovalci, pomagali pa smo si tudi z iskanjem po spletu.

Da bi ocenili potrebo po informacijah o razlikah med spoloma pri koronarni arterijski bolezni, smo izvedli raziskavo ozaveščenosti, in sicer s pomočjo dveh anket – ena je bila namenjena splošni javnosti, druga pa zdravstvenemu osebju.

Na osnovi razlik med spoloma, ki so bile ugotovljene v pregledni raziskavi in raziskavi ozaveščenosti, so bili razviti informativni listi tako za zdravstveno osebje kot tudi za splošno javnost. Ti informativni listi vključujejo povratne informacije partnerjev konzorcija ter razširjenih omrežij projekta GenCAD. Za splošno uporabo so jih odobrile skupine strokovnjakov, dokončno pa so bili oblikovani v pogovorih Generalnega direktorata za zdravje in varnost hrane EU; ogledate si jih lahko na povezavi: <http://gencad.eu>

Za kar najboljše informiranje sta bili v okviru projekta GenCAD organizirani dve konferenci, prav tako pa tudi simpoziji in predstavitve projekta na drugih srečanjih. Informacije širimo tudi prek glasila, spletnih strani zdravstvenih združenj ter akcij v omrežjih Facebook in Twitter. Razvita je bila spletna stran, katere skrbnik je Generalni direktorat za zdravje in varnost hrane EU, in kjer so objavljeni bistveni rezultati.

In nenazadnje, projekt GenCAD se določenim ciljnim skupinam predstavlja tudi v družbenih medijih. Naše ciljno občinstvo so ustrezne skupine v vseh državah članicah, med drugim različne starostne skupine splošne javnosti in zdravstveno osebje.

Pristop projekta GenCAD bi lahko v prihodnosti prenesli tudi na druga področja in bolezni.

Rezultati

Najsodobnejša pregledna raziskava

Poiskali smo približno 1.000 člankov in jih natančno pregledali. Na vseh področjih smo ugotovili pomembne razlike med spoloma, ki jih je treba upoštevati. Tako na primer sladkorna bolezen in kajenje povzročata večje tveganje pri ženskah kot pri moških. Pomembni dejavniki tveganja pri ženskah so še: duševno zdravje, socialno-ekonomski status, avtoimunske in vnetne bolezni ter motnje spolnih hormonov in spolne funkcije. Moški prej in lažje razvijejo aterosklerozo velikih koronarnih arterij, ženske pa pogosteje trpijo za motnjami delovanja malih žil. Ženske in njihovi zdravniki so še vedno premalo ozaveščeni, kar ovira hitro reakcijo v primeru akutnih koronarnih sindromov, pa tudi pripravljenost za aktivno preventivo je zaradi tega manjša. Številna zdravila za bolezni srca in ožilja pri ženskah in moških različno učinkujejo. Nadaljnje razlike med spoloma so bile ugotovljene še v diagnostiki, odzivu na zdravljenje in v izidih zdravljenja.

Analiza podatkovnih zbirk

Ker je v večini podatkovnih zbirk zgolj omejeno razlikovanje med spoloma, so tudi možnosti za analizo teh razlik med spoloma omejene. Razlogi za to so lahko precej nizka starost ob vključitvi v zbirko. Ob tem pa spremenljivke, kot so kajenje, sladkorna bolezen, hipertenzija, hiperlipidemija in uživanje alkohola niso vedno opredeljene glede na spol. S spolom povezane sopspremenljivke, z nosečnostjo povezani zapleti, hormonsko stanje in spolna funkcija pogosto sploh niso vključeni v podatkovne zbirke. Strokovnjaki sicer pravijo, da bi bili pripravljene preučiti s spolom povezane razlike, vendar je v številnih študijah zaradi omejene ozaveščenosti in/ali virov zbranih premalo podatkov.

Analiza politik

V splošnem je bilo v 27 državah članicah EU najdenih 273 politik in smernic, ki so se specifično navezovala na spol, bodisi kot del nacionalne zakonodaje o enakosti spolov bodisi v povezavi z boleznimi srca in ožilja, vendar je bilo najdenih le malo specifičnih

priporočil. Na podlagi te analize je mogoče sklepati, da v vseh državah članicah EU obstajajo politike, ki bi morale zagotoviti enakost med spoloma in odsotnost spolne diskriminacije. Prav tako lahko sklepamo tudi, da je na voljo vedno več priporočil vodilnih zdravstvenih organizacij, ki podpirajo zdravstvo, ki upošteva razlike med spoloma. Na ravni dokumentacije se številne politike opirajo na smernice za klinično prakso, ki jih je oblikovalo Evropsko združenje za kardiologijo. Vloga teh smernic pri zagotavljanju oskrbe, ki upošteva razlike med spoloma, je torej zelo pomembna.

Ocenjevanje potreb

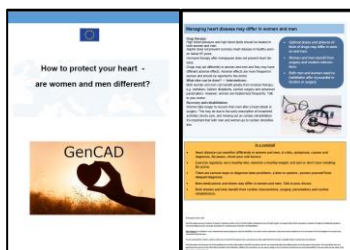
Raziskava splošne ozaveščenosti javnosti, ki je bila opravljena v 6 jezikih EU, je za izbrani vzorec držav pokazala, da sta znanje in ozaveščenost o razlikah med spoloma, ki se kažejo pri dejavnih tveganja, bolezenskih znakih, potrebah po ukrepanju in informacijah o izidih bolezni, še vedno bistveno premajhna. Anketiranje zdravstvenega osebja v vseh evropskih državah je prav tako pokazalo nezadostno znanje o pojavnih oblikah bolezni, ki so odvisne od spola, prav tako pa tudi o diagnostičnih in terapevtskih pristopih. Potrebne so kampanje namenjene zdravnikom in splošni javnosti, ki bolj upoštevajo razlike med spoloma, pri čemer je internet vodilni medij.

Informativni listi

Informativni listi v 24 jezikih za splošno javnost in zdravstveno osebje povzemajo znanje in informacije o razlikah med spoloma pri preprečevanju, kliničnih pojavnih oblikah in mehanizmih bolezni, diagnostiki, odzivu na zdravljenje in izidih.

Popolne različice v 24 uradnih jezikih držav članic EU so na voljo na:

https://ec.europa.eu/health/social_determinants/projects/ep_funded_projects_en#fragment3

Razširjanje informacij

Na vsaki od dveh konferenc je približno 80 sodelujočih, po dva iz vsake države članice, razpravljalo o razlikah med spoloma v objavljenih virih, predstavitvi spolov v podatkovnih zbirkah in politikah ter tudi o raziskavi o ozaveščenosti in informativnih listih.

Da bi rezultate projekta na trajnosten način predstavili širšemu občinstvu, so informacije o projektu in informativni listi na voljo v vseh uradnih jezikih EU na spletni strani Generalnega direktorata za zdravje in varnost hrane EU:

https://ec.europa.eu/health/social_determinants/projects/ep_funded_projects_en#fragment3

Poleg tega so informativni listi in rezultati projekta objavljeni na spletnih straneh partnerjev in zdravstvenih združenj EUPHA, ASPHER, European Heart Net, CPME, Mednarodnega/Italijanskega/Avstrijskega/Nizozemskega/Japonskega/Nemškega združenja za spol v medicini in drugih. Prav tako so bili predstavljeni in bodo še obravnavani na večjih evropskih kongresih: EUPHA 2015, IGM 2015, OSSD 2016, ECIM 2017, EUPHA 2017, European Student Conference 2017 in 2018, OSSD 2017, World Health Summit 2017 in 2018, EUROPREVENT 2018, IGM 2019; Gender Summit 2017 in 2018 ter številnih drugih.

Glasila s kratkimi sporočili za javnost s podrobnostmi projekta so bila poslana širokemu spektru ciljnih skupin, vključno z vsemi znanimi evropskimi interesnimi skupini v medicini, ki obravnavajo razlike med spoloma. Vsi partnerji prispevajo k doseganju specifičnega ciljnega občinstva in laičnih medijev prek lokalnih in nacionalnih časopisov.

Ker imajo družbeni mediji ogromen potencial za doseganje splošne javnosti ter tudi zdravstvenih in medicinskih organizacij ter njihovih sledilcev, izjave iz informativnih listov objavljamo na Twitterju, ustvarili pa smo tudi stran v omrežju Facebook. Prav tako s pomočjo ciljnega oglaševanja v omrežjih Facebook, Twitter in YouTube dosegamo vsako posamezno državo članico in lokalno občinstvo, z osredotočanjem na točno določene skupine.

© Evropska Unija, 2017

Projektni partnerji GenCAD: Inštitut za raziskavo spolov v medicini, Berlinska šola za javno zdravje, Andaluzijska šola za javno zdravje, Evropsko združenje za javno zdravje, Inštitut za zdravje in dobro počutje, Univerzitetni medicinski center Radboud, Evropsko združenje za preprečevanje in rehabilitacijo bolezni srca in ožilja.

Pilotni projekt je pobuda »eksperimentalne narave, ki je oblikovana, da preveri izvedljivost ukrepa in njegovo uporabnost« ter dovoli odobritev, da se vključi v proračun EU za več kot dve zaporedni proračunski leti.

Za vsako reprodukcijo besedil ali fotografij, ki niso pod © Evropske Unije, je treba dovoljenje zahtevati neposredno od imetnikov avtorskih pravic zanje: Shutterstock.de, iStock.de.

Informacije in pogledi, ki so navedeni v tej publikaciji, pripadajo avtorjem (konzorcij GenCAD) in ne odražajo nujno uradnega mnenja Evropske komisije. Komisija ne zagotavlja točnosti informacij, vključenih v to publikacijo. Niti Komisija niti katera koli oseba, ki deluje v imenu Komisije, ni odgovorna za kakršno koli uporabo navedenih podatkov.